

УДК 338.583:658.29

*О.С. МОРДОВЦЕВ, ВУ НГОК ЛІНЬ***СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ СОБІВАРТІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА**

У статті проаналізовано сутність собівартості продукції як одного з найважливіших економічних показників діяльності промислових підприємств і об'єднань України. Виявлено проблемні місця у цієї галузі економічних знань та напрямки її розвитку. Проведено аналіз основних досягнень видатних українських та зарубіжних економістів. Проаналізовано основи управління витратами та собівартістю продукції промислового підприємства та виявлені найбільш ефективні та дієві. Показані чинники, що впливають на рівень витрат та собівартістю продукції крупних промислових підприємств. Побудовано на основі проведеного дослідження універсальну, ефективну та дієву систему управління собівартістю продукції на підприємстві. Вона ґрунтується на тому, що процес управління витратами та собівартістю підприємства можна розглядати як комплекс цілеспрямованих дій, які мають на меті раціоналізацію розміру та структури цих витрат. Такий методичний підхід до трактування даного процесу дозволить чітко встановити його складові та взаємозв'язки між ними, а отже, описати механізм управління витратами та собівартістю на підприємстві. Доведено необхідність застосування сучасної автоматизованої (в ідеальному випадку - інформаційної) системи управління собівартістю, яка має поєднувати в собі максимально можливий комплекс функцій управління всіма бізнес-процесами підприємства; управляти виробничим процесом та безперервно контролювати його параметри та відхилення від допустимих значень; реалізовувати управління витратами та центрами витрат. Такий методичний підхід потребує планування собівартості продукції, затвердження планових нормативів та контролю відхилень фактичних витрат від їх нормативів для своєчасного прийняття заходів. Доказано, що найефективнішою системою планування собівартості продукції є система таргет-костинг, використання якої дозволить українським виробникам продукції (робіт, послуг) зайняти стійкі позиції на ринку. Зроблено висновок, що для вирішення проблеми оптимізації витрат та ефективності господарювання необхідний індивідуальний підхід до вибору існуючих систем управління витратами та собівартістю з урахуванням галузевих особливостей, організаційної структури і масштабності промислового підприємства.

Ключові слова: таргет-костинг, собівартість, промислове підприємство, управління, облік, планування, система

*А.С. МОРДОВЦЕВ, ВУ НГОК ЛІНЬ***СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТЬЮ ПРОДУКЦИИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ**

В статье проанализирована сущность себестоимости продукции как одного из важнейших экономических показателей деятельности промышленных предприятий и объединений Украины. Выявлены проблемные места в этой области экономических знаний и направления ее развития. Проведен анализ основных достижений выдающихся украинских и зарубежных экономистов. Проанализированы основы управления затратами и себестоимостью продукции промышленного предприятия и выявлены наиболее эффективные и действенные. Показаны факторы, влияющие на уровень затрат и себестоимости продукции крупных промышленных предприятий. Построена на основе проведенного исследования универсальную, эффективную и действенную систему управления себестоимостью продукции на предприятии. Она основывается на том, что процесс управления затратами и себестоимостью предприятия можно рассматривать как комплекс целенаправленных действий, имеющих целью рационализацию размера и Структура этих расходов. Такой методический подход до трактовка данного процесса позволит четко установить его состав и взаимосвязки между ними, а следовательно, описать механизм управления затратами и себестоимостью на предприятии. Доказана необходимость применения современной автоматизированной (в идеальном случае - информационной) системы управления себестоимостью, которая должна сочетать в себе максимально возможный комплекс функций управления всеми бизнес-процессами предприятия; управлять производственным процессом и непрерывно контролировать его параметры и отклонения от допустимых значений; реализовывать управление затратами и центрами затрат. Такой методический подход требует планирования себестоимости продукции, утверждение плановых нормативов и контроля отклонений фактических затрат от их нормативов для своевременного принятия мер. Доказано, что наиболее эффективной системой планирования себестоимости продукции является система таргет-костинг, использование которой позволит украинским производителям продукции (работ, услуг) занять устойчивые позиции на рынке. Сделан вывод, что для решения проблемы оптимизации расходов и эффективности хозяйствования необходим индивидуальный подход к выбору существующих систем управления затратами и себестоимостью с учетом отраслевых особенностей, организационной структуры и масштабности промышленного предприятия.

Ключевые слова: таргет-костинг, себестоимость, промышленное предприятие, управление, учет, планирование, система.

*MORDOVTSSEV O, VU N.L.***MANAGEMENT SYSTEM COST OF PRODUCTION OF INDUSTRIAL ENTERPRISES**

The article analyzes the essence of the cost of production as one of the most important economic indicators of the activity of industrial enterprises and associations of Ukraine. The problem areas in this field of economic knowledge and directions of its development are revealed. An analysis of the current achievements of prominent Ukrainian and foreign economists was conducted. The results of cost management and co-management of the industrial enterprise were analyzed and found to be most effective and efficient. The factors influencing the level of costs and cost of production of large industrial enterprises are shown. Based on the conducted research, a universal, effective and efficient control system of co-budgeting of production at the enterprise was constructed. It is based on the fact that the management of costs and cost of an enterprise can be considered as a number of purposeful actions aimed at the rationalization of the size and structure of these costs. Such a methodical approach to the interpretation of the data protozu will make it clear that the cumulative and interconnection between them, and therefore, provide a mechanism for managing costs and co-operation in the enterprise. The necessity of application of modern automated (in the ideal case - information) cost management system, which should combine the most possible complex of management functions of all business processes of the enterprise, is proved. manage the production process and continuously control its parameters and deviations from the permissible values; implement cost management and cost centers. Such a methodical approach requires cost planning, approval of planned standards and control of deviation of actual costs from their standards for timely action. It is proved that the most effective system of product cost planning is the target-costing system, the use of which will allow Ukrainian producers of products (works, services) to take firm positions in the market. It is concluded that in order to solve the problem of optimization of costs and efficiency of management, an individual approach to the choice of existing systems of cost and cost management, taking into account branch characteristics, organizational structure and scale of the industrial enterprise is necessary.

Keywords: target-costing, prime cost, industrial enterprise, management, accounting, planning, system.

© О.С. Мордовцев, Ву Нгок Лінь, 2018

Вступ. У теперішній час українським промисловим підприємствам надається право самостійно розробляти власні виробничі програми, плани виробничого і соціального розвитку, визначити стратегії цінової політики, а отже суттєво зростає відповідальність керівників за прийняті рішення. Для прийняття оперативних і ефективних рішень керівникам необхідна достовірна інформація про фінансово-господарську діяльність підприємства. У сучасних умовах процес управління підприємством значно ускладнився у зв'язку з наданням підприємству повної господарської та фінансової самостійності. Господарська самостійність полягає у вільному виборі організаційно і форми підприємства, виду діяльності, партнерів по бізнесу, визначенні ринків збуту продукції (товарів, робіт) тощо. Фінансова самостійність підприємства полягає в його повному самофінансуванні, формуванні фінансової стратегії, політики ціноутворення тощо. Сучасне управління – це особлива сфера економічних відносин, що має свою логіку розвитку. Матеріально-технічних ресурсів підприємства.

Аналіз стану питання. Будь-яке підприємство в умовах сьогодення орієнтується на досягнення високого або постійно зростаючого прибутку. Одержання бажаного результату залежить від трьох складових: витрат на виробництво і реалізацію, планової ціни одиниці продукції і обсягів реалізації. Оскільки приріст прибутку в промисловості відбувається приблизно на одну третину за рахунок зростання обсягу виробництва і на дві третини за рахунок зниження собівартості продукції, то саме собівартість, тобто шляхи її зниження, є основою вирішення великого кола проблем, пов'язаних з ефективною діяльністю підприємства. Тобто управління собівартістю за своєю сутністю означає управління всією діяльністю підприємства, оскільки охоплює всі сторони виробничих процесів, що відбуваються на підприємстві. Основним завданням управління витратами є пошук шляхів найефективнішого використання наявних обмежених ресурсів за допомогою планування, калькулювання, обліку і контролю витрат внутрішньовиробничої діяльності. Тому, актуальність дослідження обумовлена тим, що ринкова система господарювання, яка склалася в Україні, потребує перегляду форм та методів підходу до управління собівартістю продукції на вітчизняних промислових підприємствах.

Мета роботи. Метою даної статті є дослідження теоретичних і практичних засад управління собівартістю продукції на промислових підприємствах.

Аналіз основних досягнень і літератури. Відомий англійський економіст Альфред Маршал виділив управління в окремий фактор виробництва поряд із трьома традиційними – капіталом, працею, землею. Суть управлінської діяльності полягає у впливі на процес через прийняття рішень. Необхідність управління пов'язана з процесами поділу праці на підприємстві і відокремленням управлінської праці від виконавчої [1].

Основоположником управління вважається

американський інженер і дослідник Ф. Тейлор. Запропонована ним раціоналізація праці і відносин на виробництві дозволила корінним чином змінити організацію і управління, а значить і ефективність виробництва. Ф. Тейлор розглядав управління як мистецтво знати точно, що слід зробити і як це зробити найкращим і найдешевшим способом [2].

Отже, управління підприємством – це постійний і системний вплив на діяльність його структурних підрозділів для забезпечення узгодженої роботи і досягнення кінцевого позитивного результату [3, с. 35]. Перейдемо до дослідження підходів до управління собівартістю продукції промислового підприємства.

Вагомий внесок у дослідження проблеми систем управління витратами та собівартістю продукції підприємств різних галузей економіки зробили вітчизняні вчені Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, М.С. Пушкар, П.Т. Саблук, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко та ін. Вагомість і значимість аналізу управління витратами та собівартістю продукції, а також методика його здійснення досліджується у працях С.Б. Бернгольца, М.І. Баканова, О.П. Волкової, В.В. Ковальова, Г.В. Савицької, Д. Фостера, Ч.Т. Хорнгрена, А.Д. Шеремета, А. Яругової та інші.

Викладення основного матеріалу дослідження. Управління витратами та собівартістю продукції є дуже складним процесом розробки та реалізації управлінських впливів, оснований на використанні об'єктивних економічних законів щодо формування та регулювання витрат підприємства у відповідності з його стратегічними, оперативними та тактичними цілями.

Основи управління витратами та собівартістю продукції наступні:

1. Концепція ланцюжка цінностей (була вперше сформульована М. Портером). Вона оснований на необхідності виходу за межі підприємництва з метою ефективного та дієвого управління витратами й переносить акцент в аналізі витрат на процеси, що відбуваються поза межами підприємства. Відповідно цієї теорії концепція ланцюжка цінностей повинна ґрунтуватися на розширеному підході до формування й управління витратами підприємства та необхідністю враховувати усі механізми, що призводять до витрат за цим ланцюжком цінностей в рамках усього набору видів діяльності підприємства [4].

2. Концепція трансакційних витрат (концепція з'явилася у 90-х роках ХХ століття). Основна ідея цієї концепції є наступна – існує два види витрат: виробничі та трансакційні. Трансакційні витрати включають у себе витрати пошуку інформації, ведення переговорів, специфікації і захисту прав власності тощо.

3. Концепція АВС. Надає можливість робити облік і аналіз витрат за видами діяльності у частині розподілу загальновиробничих витрат на конкретні товари (роботи, послуги). В основі цієї концепції лежить не стільки рутинне бухгалтерське формування витрат, скільки економічний розрахунок реальної собівартості товарів, робіт, послуг.

4. Концепції стратегічного позиціонування. Їх основна ідея полягає у тому, що до сфери управлінського обліку та аналізу витрат буде

додаватися докладна інформація про витрати. І це буде відбуватися ще до початку розробки стратегії компанії, галузі, економіки в цілому [5, с. 326–330].

Дослідження практичної діяльності вітчизняних промислових підприємств засвідчує, що в умовах орієнтованої на ринок економіки наявна система обліку витрат не може задовольнити інформаційні потреби управлінців, оскільки відсутня інтеграція всіх видів обліку для забезпечення менеджерів необхідною інформацією; внутрішньогосподарський облік витрат не ведеться за нормативним методом за місцями їх виникнення і центрами відповідальності; інформація про відхилення фактичних показників від нормативних щоденно не відображається в базах даних програм й не використовується в управлінні виробництвом; контроль витрат обмежується ретроспективним контролем фактичної собівартості, коли втратам і перевитратам ресурсів неможливо запобігти [6, с. 327].

Таким чином, процес управління витратами та собівартістю підприємства можна розглядати як комплекс цілеспрямованих дій, що мають на меті раціоналізацію розміру та структури цих витрат. Такий методичний підхід до трактування даного процесу дозволить чітко встановити його складові та взаємозв'язки між ними, а отже, описати механізм управління витратами на підприємстві [7, с. 164]. Універсальну систему управління собівартістю продукції наведено на рис.1.

У ході дослідження управління собівартістю продукції промислових підприємств теорії і практики виділимо наступні чинники, що впливають на рівень витрат:

1. Чинники технічного рівня виробництва: впровадження нової прогресивної технології, механізації і автоматизації виробничих процесів, використання нового виду сировини і матеріалів, зміна конструкції і технічних характеристик виробів, впровадження обчислювальної техніки, автоматизованих систем управління.

2. Чинники організації виробництва, праці і управління: розвиток спеціалізації, вдосконалення організації обслуговування і управління виробництвом, поліпшення організації праці, використання основних фондів, матеріально-технічне постачання.

3. Чинники, пов'язані зі зміною об'єму, номенклатури і асортименту продукції, підвищенням її якості, зміною розміщення виробництва [5, с. 162–163].

Для прийняття управлінського рішення загальновизнаною є класифікація, у якій витрати діляться на постійні та змінні. На основі даних змінних витрат розраховуються граничні витрати, в розрахунку яких укладено практичну проблему розрахунку ефективності виробництва в короткостроковому періоді.

Дотепер у нашій країні відкрити статистичну інформацію з виробничих витрат структуровано для планової економіки, а не ринкової. Поділ на постійні та змінні витрати підприємства роблять тільки для внутрішньовиробничих розрахунків, і ці дані є закритими (не підлягають обов'язковому опублікуванню). Обсяги змінних витрат на кожному окремому підприємстві визначають методом прямого рахунку. Постійні витрати найчастіше розподіляються між окремими видами продукції за їх питомою вагою

в загальному випуску продукції на підприємстві [8, с. 38, 39].

Сучасна автоматизована (в ідеальному випадку - інформаційна) система управління собівартістю має поєднувати в собі максимально можливий комплекс функцій управління всіма бізнес-процесами підприємства; управляти виробничим процесом та безперервно контролювати його параметри та відхилення від допустимих значень; реалізовувати управління витратами та центрами витрат. Такий методичний підхід потребує планування собівартості продукції, затвердження планових нормативів та контролю відхилень фактичних витрат від їх нормативів для своєчасного прийняття заходів. На основі виробничого плану та нормативної собівартості розраховується кошторис витрат на виробництво, забезпечується єдність даних фінансового та управлінського обліку, що детально наведено на рис.1.

Отже, рис. 1 показує доцільність планування собівартості продукції, виходячи з її ціни на ринку, тобто із застосуванням системи планування таргет-костинг (target-costing) [9]. Ця система дає можливість оптимального розрахунку витрат на виробництво продукції і встановлення тієї ціни, яка дійсно відповідає вимогам ринку та забезпечує рентабельність промислового підприємству. Відзначимо, що система успішно використовується більше ніж 80% великих японських підприємств, а також значною частиною американських та європейських компаній [10]. Замість того, щоб формувати вартість продукції звичним для всіх шляхом і орієнтуватися на визначений прибуток, підприємству необхідно брати до уваги те, скільки споживач готовий заплатити за цей товар, враховуючи конкурентний рівень цін. Основа концепції – це інший підхід до взаємозв'язку між такими показниками як ціна, прибуток та собівартість.

Таким чином, система управління витратами та собівартістю підприємства має ґрунтуватися на найдосконаліших формах і методах контролю й управління витратами. Метою контролю є виявлення стану, а метою управління – забезпечення роботи, яка відповідає поточним та перспективним планам. На сьогоднішній день досвід підприємств в організації системи управління витратами зводиться переважно до перевірок виробничих показників, фінансових результатів, стану майна. Але за умови економічної зацікавленості у кінцевих результатах необхідна така система управління, функції якої зумовлені ефективністю використання ресурсів. Традиційні підходи до планування собівартості продукції – це віджиті часи минулого, залишки адміністративно-командної економіки. Сьогоднішні умови господарювання вимагають пристосування виробників до запитів та потреб споживачів, до цін, які диктує ринок. Найефективнішою системою планування собівартості продукції є система таргет-костинг, використання якої дозволить українським виробникам продукції (робіт, послуг) зайняти стійкі позиції на ринку.

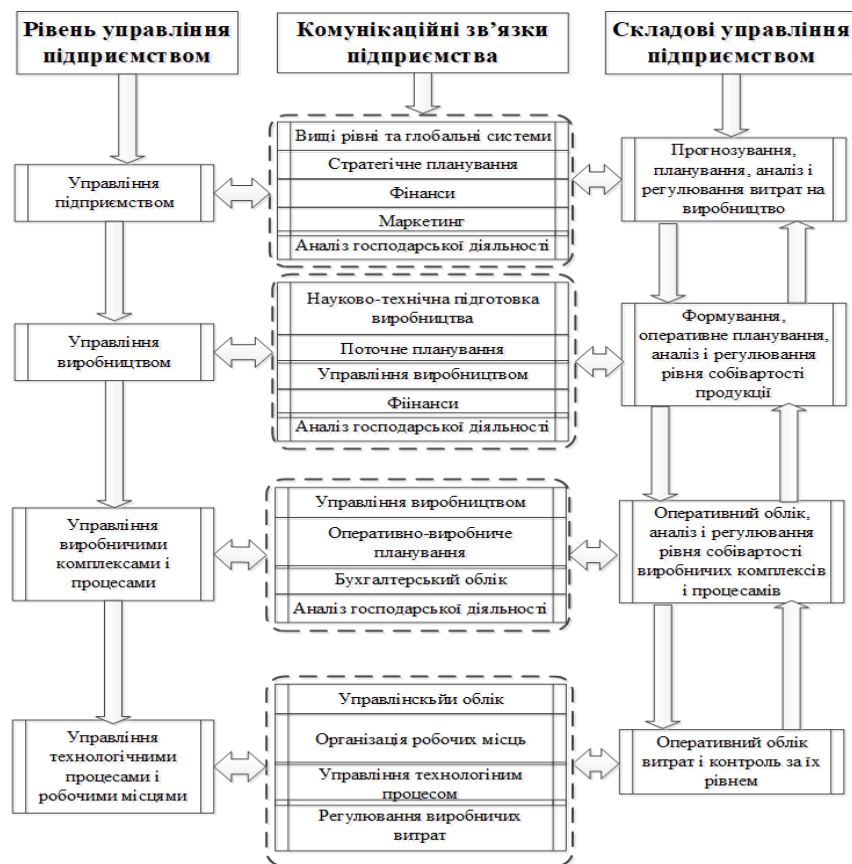

Рисунок 1 – Система управління собівартістю продукції

Дотепер у нашій країні відкриту статистичну інформацію з виробничих витрат структуровано для планової економіки, а не ринкової. Поділ на постійні та змінні витрати підприємства роблять тільки для внутрішньовиробничих розрахунків, і ці дані є закритими (не підлягають обов'язковому опублікуванню). Обсяги змінних витрат на кожному окремому підприємстві визначають методом прямого рахунку. Постійні витрати найчастіше розподіляються між окремими видами продукції за їх питомою вагою в загальному випуску продукції на підприємстві [8, с. 38, 39].

Сучасна автоматизована (в ідеальному випадку - інформаційна) система управління собівартістю має поєднувати в собі максимально можливий комплекс функцій управління всіма бізнес-процесами підприємства; управляти виробничим процесом та безперервно контролювати його параметри та відхилення від допустимих значень; реалізовувати управління витратами та центрами витрат. Такий методичний підхід потребує планування собівартості продукції, затвердження планових нормативів та контролю відхилень фактичних витрат від їх нормативів для своєчасного прийняття заходів. На основі виробничого плану та нормативної собівартості розраховується кошторис витрат на виробництво, забезпечується єдність даних фінансового та управлінського обліку, що детально наведено на рис.1.

Отже, рис. 1 показує доцільність планування собівартості продукції, виходячи з її ціни на ринку, тобто із застосуванням системи планування таргет-

костинг (target-costing) [9]. Ця система дає можливість оптимального розрахунку витрат на виробництво продукції і встановлення тієї ціни, яка дійсно відповідає вимогам ринку та забезпечує рентабельність промислового підприємству. Відзначимо, що система успішно використовується більше ніж 80% великих японських підприємств, а також значною частиною американських та європейських компаній [10]. Замість того, щоб формувати вартість продукції звичним для всіх шляхом і орієнтуватися на визначений прибуток, підприємству необхідно брати до уваги те, скільки споживач готовий заплатити за цей товар, враховуючи конкурентний рівень цін. Основа концепції – це інший підхід до взаємозв'язку між такими показниками як ціна, прибуток та собівартість.

Таким чином, система управління витратами та собівартістю підприємства має ґрунтуватися на найдосконаліших формах і методах контролю й управління витратами. Метою контролю є виявлення стану, а метою управління – забезпечення роботи, яка відповідає поточним та перспективним планам. На сьогоднішній день досвід підприємств в організації системи управління витратами зводиться переважно до перевірок виробничих показників, фінансових результатів, стану майна. Але за умови економічної зацікавленості у кінцевих результатах необхідна така система управління, функції якої зумовлені ефективністю використання ресурсів. Традиційні підходи до планування собівартості продукції – це віджиті часи минулого, залишки адміністративно-

командної економіки. Сьогоднішні умови господарювання вимагають пристосування виробників до запитів та потреб споживачів, до цін, які диктує ринок. Найефективнішою системою планування собівартості продукції є система таргет-костинг, використання якої дозволить українським виробникам продукції (робіт, послуг) зайняти стійкі позиції на ринку.

Висновки. Проведене дослідження сучасних методів управління витратами та собівартістю показав наступне

1. Для вирішення проблеми оптимізації витрат та ефективності господарювання необхідний

Список літератури

1. Блауг М. Маршалл А. *100 великих економістів до Кейнса = Great Economists before Keynes: An introduction to the lives & works of one hundred great economists of the past*. СПб.: Економікус, 2008. 352 с.
2. Frederick W. Taylor *Scientific Management*. New York : Hatper and Brothers, 1947.
3. *Економіка підприємства : навч.-метод. Посібник для самостійного вивчення диск.* / Г.О.Швиденко, С.Ф. Покропивний, С.М.Клименко та ін. – К.: KNEI, 2000. 248 с.
4. Міценко Н.Г. Собівартість як економічна категорія та її місце серед витрат підприємства *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. № 19(4). С. 129-132
5. Городня Т.А. Оптимізація собівартості продукції підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. №21.1. С. 326–330.
6. Манилич М.І. Собівартість продукції: теоретичний аспект [Електронний ресурс]. URI: <http://archive.nbuv.gov.ua>. (дата звернення: 25.09.2018 р.)
7. Литовченко О.Ю. Удосконалення процесу управління витратами підприємств за допомогою інструментів структурно-функціонального моделювання *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. №36. С. 162–165.
8. Власюк Г.В. Оцінювання управління витратами виробництва *Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво*. – 2010. №2. С. 35–39.
9. Цигилик І. І. Виробничі затрати і вплив людського фактора на їх використання *Вісник Прикарпатського університету*. – 2013. № 9. С. 29-38.
10. Єщенко І. А. *Основи економіки: [монографія]*. – Київ : Знання України, 2012. 196 с.
11. Білоусова І. Проблеми обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції в промисловості *Бухгалтерській облік і аудит*. 2009. №4. С. 3–10.
12. Несвет В. І. До питання формування концепції управління собівартістю продукції *Вісник економічної науки України*. 2012. № 3. С. 89-97.

References

1. Blaug M. Marshall A. *100 velykykh ekonomystov do Kejnasa* [Great Economists before Keynes: An introduction to the lives & works of one hundred great economists of the past]. St. Petersburg, Ekonomikus, 2008. 352 p.
2. Frederick W. Taylor *Scientific Management*. New York, Hatper and Brothers, 1947

індивідуальний підхід до вибору існуючих систем управління витратами та собівартістю з урахуванням галузевих особливостей, організаційної структури і масштабності промислового підприємства.

2. У сучасних умовах необхідно, щоб система «стандарт-кост» постійно переглядалася і у випадку необхідності модернізувалася для того, щоб відображати зміни, які відбуваються у виробничій сфері. Доведено необхідність використання системи таргет-костинг

3. Shvidenko G.O., Pokropivny S.F., Klimenko S.M. *Ekonomika pidpryemstva : navch.-metod. Posibnyk dlya samostijnogo vyvchennya disk* [The economics of the company: the fore.-method. Posibnik for self vyvchennya disk]. Kiev, KNEI, 2000. 248 p.
4. Mitsenko N.G. Sobivartist' yak ekonomichna kategoriya ta yiyi misce serey vytrat pidpryemstva [Cost as an economic category and its place among expenses of the enterprise]. *Naukovy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]. 2009, no. 19(4). – pp. 129-132.
5. Gorodnya T.A. Optymizaciya sobivartosti produkciyi pidpryemstva [Optimization of the cost of production of the enterprise]. *Naukovy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]. 2011, no 21.1, pp. 326–330.
6. Manylich M.I. *Sobivartist' produkciyi: teoretychnyj aspekt* [Cost of production: the theoretical aspect]. Available at: <http://archive.nbuv.gov.ua>. (accessed 25.09.2018)
7. Lytovchenko O.Yu. Udokonalennya procesu upravlinnya vytratamy pidpryemstv za dopomogoyu instrumentiv strukturno-funkcional'nogo modelyuvannya [Improvement of the cost management process of enterprises with the help of structural-functional modeling tools]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti* [Bulletin of transport and industry Economics]. 2015. no. 36, pp. 162–165.
8. Vlasjuk G.V. Ocinyuvannya upravlinnya vytratamy vyrobnyctva [Estimation of management costs of production]. *Derzhava ta regiony. Seriya: Ekonomika i pidpryemnyctvo* [The state and the regions. Series: Economics and entrepreneurship]. 2010, no. 2, pp. 35–39.
9. Cygulyk I.I. Vyrobnychi zraty i vplyv liudskoho faktora na yikh vykorystannia [Production costs and the influence of the human factor on their use]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu* [Bulletin of the Carpathian University]. 2013, no. 9, pp. 29-38.
10. Yeshchenko I. A. *Osnovy ekonomiky: [monohrafiia]* [Fundamentals of Economics: [monograph]]. Kiev, Znannia Ukrainy, 2012. 196 p.
11. Bilousova I. Problemy obliku vyrobnychikh vytrat y kalkuluvannya sobivartosti produktsii v promyslovosti [Problems of accounting for production costs and calculating the cost of production in industry]. *Bukhhalterskii oblik i audit* [Accounting and audit]. 2009, no. 4, pp. 3–10.
12. Nesviet V. I. Do pytannia formuvannya kontseptsii upravlinnya sobivartisti produktii [To the question of forming the concept of managing the cost of production]. *Visnyk ekonomichnoyi nauky Ukrainy* [Bulletin of economic science of Ukraine]. 2012, nol. 3, pp. 89-97.

Надійшла (received) 12.10.2018

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Мордовцев Олександр Сергійович (Mordovtsev Aleksandr Sergeevich, Mordovtsev Oleksandr) – кандидат економічних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та фінансів; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1653-5440>; e-mail: acmordov@gmail.com

Бу Нгок Лінх (Vu Ngoc Linh, Vu Ngoc Linh) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», студентка групи БФ-33ам; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1653-5440>; e-mail: thuybangnhi24@gmail.com